

Raport de evaluare a impactului proiectului/programului

Denumirea proiectului/programului:	Construcția drumului de acces Casa muzeu Alexei Mateevici din s. Zaim, raionul Căușeni
Codul proiectului/programului:	S34033
Data evaluării:	24.08.20
Regiunea de Dezvoltare: SUD	
Apelul:	2012
Prioritatea SDR:	nr. 3 Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice
Solicitantul:	Măsura 3.4: Reabilitarea edificiilor / obiectivelor turistice și integrarea lor în circuitele turistice internaționale
Beneficiari:	Primăria comunei ZAIM , raionul Căușeni
Bugetul total al proiectului, mii lei:	1.985,730 lei
Suma alocată din FNDR, mii lei:	1.800.000 lei
Contribuția Solicitantului, mii lei:	185 730 lei
Raportor (numele, prenumele, funcția)	Rusu Anastasia
Supervizor (numele, prenumele, funcția)	Tomescu Andrei, Șef secție Monitorizare și Evaluare, ADR Sud
Coordonat (numele, prenumele, funcția)	Culeșov Maria, Directorul ADR Sud
Criteriile de evaluare	Analiza performanței
1. Relevanța	
În ce măsură obiectivul general și obiectivele specifice ale programului/proiectului contribuie la implementarea politicii de dezvoltare regională/rurală sau alte politici/documente strategice sectoriale relevante (spre exemplu: SNDR, SDR, strategiile de dezvoltare social-economică a localității / raionului, planurile de acțiuni, etc.)?	Proiectul se încadrează în Prioritatea 3 <i>Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice</i> Măsura 3.4: Reabilitarea edificiilor / obiectivelor turistice și integrarea lor în circuitele turistice internaționale la Strategia de dezvoltare regională Sud . Proiectul de asemenea se încadrează în Strategia de dezvoltare planul de dezvoltare a rlui Căușeni care prevede acțiuni de îmbunătățire a atractivității turistice prin renovarea și punerea în valoare a patrimoniului istorico-cultural și în strategia de dezvoltare durabilă a turismului în R.Moldova care prevede realizarea lucrărilor de restaurare a fiecărui obiectiv turistic acțiuni de renovare a localurilor, reparație a drumurilor de acces, crearea infrastructurii pentru vizitatori

În ce măsură conținutul proiectului corespunde necesităților specifice ale grupurilor țintă?	Casa muzeu Alexei Mateevici din satul Zaim cu statut de instituție publică este în subordinea Consiliului raional Căușeni, face parte din Axa spirituală a Sudului Moldovei în cadrul strategiei de dezvoltare și promovare a turismului. Reparația capitală a 330 m de drum de acces spre casa muzeu Al Mateevici facilitează deplasarea turiștilor pe traseul R26 Tiraspol-Cimișlia – spre Casa muzeu și Biserica Sf Arhangheli Mihail și Gavriil din s. Zaim. În urma reabilitării acestui drum fluxul de vizitatori ai casei muzeu a crescut considerabil, chiar și în perioada pandemiei se înregistrează prealabil pentru vizite în grupuri mici până la 10 persoane. Prin reconstrucția porțiunii de drum se creează condiții de deplasare a vizitatorilor în perioade climatice nefavorabile a anului atât către muzeu cât și spre locașul Sfânt. Locuitorii satului bucurându-se de condiții decente pentru participarea la diverse ceremonii (înmormântările se petreceau pe un drum anevoios și aducea incomodități cetățenilor) Amenajarea parcurii în preajma muzeului facilitează accesul liber a turiștilor și delegațiilor oficiale la muzeu cu asigurarea securității transportului , este posibilă parcare autobuzelor mari. Iluminarea străzii pe această porțiune creează condiții de deplasare către casa muzeu și oferă un aspect deosebit acestui drum. Felinarele create de un meșter popular din localitate, instalate în urma unui proiect al primăriei satului Zaim în cadrul proiectului Elvețian de susținere a energiei eficiente cu becuri LED. Prin amenajarea canalelor de scurgere a apelor se diminuează pericolul inundațiilor sectorului aferent și au fost asigurate durabilitatea construcției drumului. construcția drumului a contribuit la crearea unei imagini favorabile atât a instituției cât și a localității
Există un cadru logic al programului/proiectului? Care este calitatea acestuia. Intervenția logică este clară ?	Cadrul logic al proiectului conține toate compartimentele necesare. Obiectivul general este mai mult unul specific, iar cele specifice reprezintă activitățile necesare care contribuie la realizarea proiectului. Obiectivul specific numărul doi practic repetă obiectivul general. Activitățile specificate în cererea de finanțare sunt clare. Și structurate ceea ce permite monitorizarea pas cu pas a progresului implementării proiectului.
Indicatorii stabiliți la nivel de obiective, rezultate și produse corespund criteriilor SMART?	Indicatorii sunt specificați conform criteriilor SMART , ceea ce permite evaluarea cantitativă și relevantă a indicatorilor, printre care pot fi enumerați ca indicatori esențiali- creșterea numărului de trasee turistice și evenimente turistice organizate, creșterea numărului de vizitatori la Casa Muzeu, crearea parteneriatelor privind promovarea valorilor spirituale și culturale.
În ce măsură riscurile și ipotezele au fost analizate și luate în considerație în procesul de elaborare/planificare a programului/proiectului?	Riscurile și ipotezele indicate sunt clare și stabilite conform cadrului logic, însă nu există un mecanism de management al riscurilor dat fiind faptul că riscurile au fost identificate conform specificului problemei abordate și nu a obiectivelor ce sunt propuse spre realizare

Au fost introduse careva modificări în cadrul proiectului? Dacă da, în ce măsură acestea au dus la îmbunătățirea acestuia?	Documentația tehnică pentru construcția drumului de acces a fost realizat de Î.S "Administrația de Stat a Drumurilor " Proiect de execuție R26 – drum de acces spre Muzeul memorial "Alexei Mateevici" Obiect 26756 însă ulterior au fost proiectate și operate unele modificări privind mărirea terasamentului necesar asigurării durabilității acestui drum, fapt care s-a rasfânt pozitiv asupra rezultatelor obținute. Aceasta s-a constatat inclusiv prin starea bună a drumului și parcărilor, lipsa necesității pe parcursul a 7 ani de afi efectuate careva lucrări de reparație.
2. Eficienta	
Au fost alocate suficiente resurse în program/proiect pentru a asigura atingerea obiectivelor/ rezultatelor propuse? Au fost acestea utilizate în mod adecvat/optim?	Proiectul respectiv a fost aprobat spre finanțare din FNDR prin Decizia CNDR nr 18/12 din 20.12.2012. În urma licitației efectuate pentru achiziționarea lucrărilor de construcție a segmentului de drum către casa muzeu , contractul de antrepriză a fost încheiat la 05.03.2013 cu operatorul economic SRL „IRINDA- PRIM”. Suma contractată pentru construcția a 0,33 km de drum asfaltat a constituit 1 755 610,00 lei. Durata executării lucrărilor contractate a fost stabilită de 2 luni. Recepția finală a lucrărilor de construcție a drumului a fost la 23.07.2013, astfel lucrările de construcție a drumului au fost executate conform planului stabilit.
A fost respectat planul de implementare? Activitățile au fost implementate la timp?	Activitățile planificate au derulat conform planului prestabilit în termen, cu modificarea și completarea planului privind ajustarea obiectiilor din 25.03.2013 în ceea ce privește evacuarea apelor pluviale și executarea trotuarului din bordură – astfel fiind completat și ajustat și proiectul tehnic de executare a lucrărilor.
Care au fost produsele programului/proiectului obținute? Au fost acestea calitative și livrate în timp, precum și conform bugetului alocat?	. Produsul cel mai principal al proiectului este segmentul de drum de 330 m. Astfel locuitorii satelor respective, avînd asigurat accesul liber la drum, au fost scoși din blocajul atît economic, cît și social. Pe lîngă drumul construit, au fost amenajată parcare auto, Trotuar, plantat un parc mic pentru amenajarea carosabilului , construite canale de scurgere a apelor pluviale. Au fost instalate indicatoarele de circulație rutieră și limitatoare de viteză. Referitor la informarea populației despre implementarea proiectului, au fost difuzate de posturile de TV " Aici TV " și " Studio L " 6 reportaje, 2 reportaje audio la Radio Moldova care au vizat activitățile desfășurate în cadrul proiectului. De asemenea au fost publicate 8 articole în presă scrisă și presă electronică , postare articole pe pagina web a ADR Sud despre lansarea proiectul, precum si despre procesul de implementare a acestuia. La evenimentul de lansare a proiectului au participat 45 persoane iar alte 17000, estimativ, au fost
3. Eficacitatea (Rezultativitatea)	
Care sunt rezultatele obținute până în prezent în urma implementării programului/proiectului (în conformitate cu indicatorii	Prin construcția porțiunii de drum de 0,33 km, locuitorii comunei Zaim au obținut acces îmbunătățit atît spre casa muzeu cît și Spre Biserica Sf Arhanghel Mihail și Gavril crearea a 5 locuri noi de muncă în cadrul casei Muzeu Alexei Mateevici 4561 locuitori ai satului Zaim au acces îmbunătățit la drum

stabiliti), precum și nivelul de calitate a acestora?	13215 locuitori ai satelor Sălcuța, Taraclia, or. Căinari au acces pentru vizitarea Casei muzeu antreprenorii din regiune prin oportunitatea de iniția afaceri în domeniul turismului 1500 personalități de cultură care participă la evenimentele culturale ce se desfășoară la Zaim delegațiile oficiale și turiștii care vizitează ținutul din sudul Basarabiei locuitorii și autoritățile publice , agenții economici din regiune prin posibilitatea de a prelua bunele practici de promovare a valorilor spirituale
Toate grupurile țintă au acces la / pot utiliza rezultatele / serviciile programului/proiectului?	Examinând situația actuală în teritoriu am constatat că rezultatele acestui proiect este benefică și accesibilă pentru populația din cele 7 localități implicate în proiect parcurg drumul spre Chișinău și Cahul, într-un timp rezonabil la costuri convenabile. Cetățenii sunt mulțumiți datorită faptului că accesul îmbunătățit la drum acum pot beneficia de servicii de asistență medicală urgentă de calitate. A fost creată posibilitatea de deplasare a elevilor din localitățile respective către liceele din satele vecine sau chiar orașele apropiate în plină siguranță pe parcursul întregului an indiferent de condițiile climaterice. În planul dezvoltării economice a localității vom menționa faptul că agenții economici din perimetrul acestor localități au obținut posibilitatea de a-și transporta marfa, serviciile sale, mai rapid și mai eficient prin reducerea timpului și distanței de parcurgere către consumator.
În ce măsură sistemul de MBR aplicat a contribuit la un proces de luare de decizii eficient?	În procesul de implementare a proiectului, actorii implicați s-au ghidat de obiectivele regăsite în cererea de finanțare, de planul de implementare a proiectului, de clauzele și termenii de executare a lucrărilor regăsite în contractele de antrepriză și planul de executare a lucrărilor. Deciziile luate la fiecare etapă de implementare aveau un substrat organizatoric și logic orientate spre atingerea obiectivelor. De către fiecare actor responsabil de implementare a fost agreat și pus în aplicare un proces de raportare și informare reciprocă, astfel ca fiecare sarcină la etapele de implementare stabilite în plan și contracte, să fie executate corespunzător și în termeni. Respectiv constatăm aplicarea eficientă a sistemului de management bazat pe rezultate
A fost aplicat un mecanism de management al riscurilor? Cât de efectiv a fost aplicat acesta în atenuarea riscurilor?	Riscurile și ipotezele indicate sunt clare și stabilite conform cadrului logic, însă nu există un mecanism de management al riscurilor dat fiind faptul că riscurile au fost identificate conform specificului problemei abordate și nu a obiectivelor ce sunt propuse spre realizare
În ce măsură rezultatele obținute au contribuit la atingerea obiectivelor programului/proiectului?	Documentația tehnică pentru construcția drumului de acces a fost realizat de Î.S ”Administrația de Stat a Drumurilor ” Proiect de execuție R26 – drum de acces spre Muzeul memorial ”Alexei Mateevici” Obiect 26756 însă ulterior au fost proiectate și operate unele modificări privind mărirea terasamentului necesar asigurării durabilității acestui drum
4. Impactul	
Care este impactul proiectului deja observat și cel potențial? A	Impactul acestui proiect constă în creșterea competitivității culturale și sporirea atractivității localității. Construcția drumului de acces spre casa muzeu Al Mateevici, care este un obiectiv turistic de

reușit programul/ proiectul să contribuie eficient la atingerea obiectivului general?	unicat , creează oportunitatea dezvoltării infrastructurii în atragerea și dezvoltarea turismului cultural. Urmare a implementării proiectului și a rezultatelor obținute se evidențiază într-o manieră elocventă importanța promovării valorilor culturale a întregii Regiuni de Sud atât la nivel local cât și la nivel național. Importanța cultural spirituală a acestui proiect la nivel național este esențială pentru promovarea valorilor culturale a națiunii și sporirea atractivității turistice prin punerea în valoare a patrimoniului cultural. crearea parteneriatelor pentru păstrarea și promovarea patrimoniului cultural va favoriza preluarea experiențelor și bunelor practici de către alte localități ceea ce va populariza valorile spirituale ale neamului
Au existat/există factori externi eventuali, care au pus/ar putea pune în pericol atingerea impactului programului/proiectului?	Porțiunea de drum de 330 m actualmente soluționează multe probleme de ordin social ale grupurilor țintă. În același timp, primăria s. Zaim este implicată activ în dezvoltarea și promovarea traseului turistic și a activităților culturale din localitate.
Care sunt efectele directe și indirecte, potențiale și/sau deja manifestate, sub aspect pozitiv sau negativ?	Efectele globale directe care pot avea loc în rezultatul implementării proiectului pot fi următoarele: ridicarea nivelului de trai a populației din regiunea respectivă; stoparea șomajului și migrației de la sate, dând posibilitate populației de a comercializa produsele meșterilor populari din teritoriu crearea posibilităților pentru persoanele de creație de a organiza diverse evenimente culturale penru atragerea vizitatorilor acces direct la traseele naționale.
6. Durabilitatea	
Există posibilitatea menținerii sau dezvoltării ulterioare ale beneficiilor proiectului după finalizarea lui sau a asistenței externe?	Bugetele anuale ale autorităților publice locale, beneficiari ale proiectului, nu au prevăzute cheltuieli pentru întreținerea segmentului de drum construit. Chiar dacă APL nu au structuri responsabile de întreținerea drumurilor locale, sunt contractate serviciile privind întreținerea , salubritate, amenajare și deszapezire acestui drum la necesitate. . La momentul evaluării, APL a demonstrat capacitatea instituțională managerială pentru asigurarea durabilității acestui drum prin implicarea eficientă a tuturor resurselor existente la nivel local pentru amenajare, iluminare și promovarea vizibilității acestui proiect. Astfel primarul localității aplicând la alte surse de finanțare a asigurat iluminatul stradal, a implicat cetățenii pentru plantarea florilor, a inițiat procesul de înființare a întreprinderi de salubritate la nivel local care va asigura salubritatea drumului și a perimetrului acestuia, la momentul actual pregătește proiectul de amenajare cu bănci.
Există un plan de durabilitate ca parte integrală a designului proiectului? Sunt alocate resursele necesare pentru implementarea lor? Sunt responsabilitățile părților stipulate clar?	La momentul evaluării proiectului, exista un plan de asigurare a durabilității acestui drum, unele activități erau realizate din acest plan. Planul a fost aprobat prin decizia Consiliului local Zaim 1/5 din 07.02.2014 , care este în proces de implementare și la moment au fost instalate felinarele pentru iluminatul stradal, au fost plantați trandafiri pe perimetrul drumului de acces , ceea ce conferă un aspect deosebit acestui drum.

Există responsabilități asumate (ownership) din partea beneficiarilor programului/proiectului? Sunt suficiente capacități instituționale și manageriale ca să asigure continuitate și utilizarea eficientă a beneficiilor programului/proiectului?	O atenție specială trebuie acordată consolidării procesului de asumare a responsabilității beneficiarilor față de rezultatele proiectului. O cale potențială pentru a îmbunătăți situația ar putea fi monitorizarea mai riguroasă a progresului îndeplinirii prevederilor stipulate în Acordul de Parteneriat. Este important ca primăria beneficiară își asumă responsabilitatea pentru amenajarea și întreținerea părților laterale ale drumului, solicită gospodăriilor casnice, care au acces direct la carosabil, să întrețină într-o stare satisfăcătoare terenul adiacent drumului din preajma gospodăriilor sale.
Există un cadru de politici adecvat pentru menținerea corespunzătoare a beneficiilor/rezultatelor programului/proiectului?	Din cele menționate mai sus, vom menționa că primăria s. Zaim beneficiar al proiectului, nu dispune de servicii specializate în domeniu pentru asigurarea durabilității proiectului întreținerea rezultatelor obținute (Întreprindere municipală de gestionare a drumurilor locale sau de gospodărire comunală) , însă participă cu forțele proprii la întreținerea, amenajarea acestuia.
6. Aspecte transversale	
<u>Respectarea Drepturilor Omului:</u> - În ce măsură programul/proiectul a contribuit la promovarea drepturilor omului? - În ce măsură programul/proiectul a ținut cont de grupurile vulnerabile în procesul de planificare? Care a fost grupul vulnerabil identificat și inclus social? A avut acesta de câștigat sau de pierdut în urma implementării proiectului?	Implementarea proiectului respectiv influențează direct bunăstarea și nivelul de trai al beneficiarilor finali. Astfel va fi asigurat dreptul la libera circulație, dreptul la asistența medicală primară, dreptul la informație și vor câștiga toate grupurile țintă în urma rezultatelor proiectului
<u>Respectarea egalității de gen</u> În ce măsură programul/proiectul a ținut cont de aspectele de gen în procesul de planificare și implementare? Câte femei/fete și câți bărbați/băieți au beneficiat de rezultatele, produsele proiectului?	. Principiul egalității genurilor a fost încorporat în modul corespunzător în agenda proiectului. Astfel, de rezultatele proiectului beneficiază atât bărbații, cât și femeile. Toată populația localităților beneficiare, indiferent de gen, va avea acces nemijlocit la principalul rezultat al proiectului – drumul construit.
<u>Respectarea necesităților privind protecția mediului:</u> S-a ținut cont de aspectele ecologice la etapa de elaborare, precum și implementare a programului/proiectului? Care a fost influența proiectului asupra stării	Proiectul prin activitățile prevăzute nu are un impact negativ asupra mediului. Construcția traseului se bazează pe un traseu deja existent degradat. Concomitent, proiectul are efect direct pozitiv asupra stării ecologice, dat fiind faptul că drumul calitativ va contribui la micșorarea emisiilor de gaze, reducerea nivelului de zgomot care afectează populația din preajma drumului

mediului (pozitivă sau negativă) și ce măsuri au fost întreprinse pentru ameliorarea acestora?	
Bună guvernare: Pe parcursul planificării și implementării programului/proiectului a fost asigurat modul participativ și transparența procesului decizional?	În procesul de implementare a proiectului atât implementatorul, cât și beneficiarii s-au condus de principiile și practicile bunei guvernări. La luarea deciziei privind îmbunătățirea infrastructurii de drumuri locale, practic a contribuit toată populația din localitățile beneficiare, dat fiind faptul că accesul limitat la traseele naționale și internaționale afecta interesele tuturor. Rezultatele proiectului pot contribui la dezvoltarea social-economică a regiunii, precum și genera noi afaceri pentru meșterii populari locali Desigur că realizarea proiectului a contribuit pozitiv și la incluziunea socială a persoanelor în dificultate. Prin accesul îmbunătățit la drum, persoanele respective au posibilitate să utilizeze în măsura cuvenită serviciile medicale și de reabilitare, serviciile poștale și de consultanță în diferite domenii.
Concluzii pe fiecare criteriu de evaluare:	
	1. Proiectul este relevant. Concomitent acesta se suprapune cu obiectivele specifice. Obiectivele specifice, la rândul său, nu sunt formulate ca scopuri ale proiectului în rezultatul cărora are de câștigat beneficiarul final. 2. Eficiența proiectului este bună în ceea ce privește organizarea lucrărilor de construcție a drumului. 3. Eficacitatea proiectului este promițătoare cu condiția că vor fi întreprinse toate măsurile necesare pentru asigurarea accesului liber a tuturor cetățenilor la rezultate atinse. Un alt aspect important ține asigurarea administrării adecvate a serviciilor de întreținere a drumului construit. 4. Este de așteptat ca proiectul să genereze multiple efecte pozitive de durată atât directe, cât și indirecte.
Recomandări cheie (în ordinea gradului de importantă și adresate principalelor părți interesate):	
	ADR Sud va monitoriza impactul implementării proiectului . Primăria comunei Zaim , beneficiarul proiectului: - va elabora planul de asigurare a durabilității proiectului pentru perioada 2020-2025 - va respecta responsabilitatea pentru amenajarea și întreținerea părților laterale ale drumului. - va obliga gospodăriile casnice, care au acces direct la carosabil, să întrețină într-o stare adecvată terenul adiacent drumului din preajma gospodăriilor sale. - pentru asigurarea durabilității rezultatelor proiectului, va identifica surse financiare necesare pentru întreținerea și reparația la necesitate a drumului construit.

Raportori:

Rusu Anastasia,



specialist Secția Monitorizare și Evaluare, ADR Sud

Tomescu Andrei,



șef Secția Monitorizare și Evaluare, ADR Sud

Ina Slănină,



specialist Secția Monitorizare și Evaluare, ADR Sud

Coordonat:

Culeșov Maria



Director al Agenției de Dezvoltare Regională Sud

Realizarea indicatorilor de produs și rezultat în cadrul proiectului

Nr.	Indicatori planificați conform cererii de finanțare	Rezultatele atinse la finele proiectului	Notă
Indicatori de produs			
1.	7 localități care vor beneficia de drum	7 localități beneficiază de drum	
2.	3.04 km de drum renovat	2,69 km drum local renovat	Ministerul transporturilor a inițiat procesul de reabilitarea a drumului M3 astfel o porțiune de drum urmează să fie reconstruită de către Ministerul Transportului
3.	14972 persoane informate	Peste 17100 persoane care au fost informate	12 reportaje TV, 8 reportaje radio, 16 articole în presa scrisă
4.	27330 persoane cu acces îmbunătățit la drum	28956 persoane cu acces îmbunătățit la drum	
5.	În zile lucrătoare 680 unități autoturisme care traversează acest drum În week-end și zile de sărbători 352 unități Noaptea 224 unități Total 1256 unități	În zile lucrătoare 726 unități În week end și zile de sărbători 384 unități Noaptea 312 unități Total 1432 unități	Traficul a sporit considerabil odată cu renovarea drumului

Anexa 1

Lista persoanelor intervievate:

Data	Organizația / Localitatea	Numele, Prenumele	Funcția
18.08.20	Primăria satului Zaim	Ion Vestе	Primar
18.08.20	Casa muzeu Alexei Mateevici	Ioan Găină	Director
	Biserica Sf Arhanghel Mihail și Gavril	Gheorghe	Paroh

Anexa 2

Lista documentelor analizate

Nota conceptuală.

Cererea de finanțare.

Rapoartele trimestriale referitor la derularea proiectului.

Planul strategic de dezvoltare socio-economică al raionului Cimișlia pentru anii 2013-2020.

Strategia de dezvoltare regională Sud.

Contractele de antrepriză.

Anexa 3 Tabel Foto

